

2. Тарасенко Р. В. Проблеми забезпечення безпеки й соціального захисту осіб, які сприяють розкриттю злочинів у сфері незаконного обігу наркотиків. Південноукраїнський правничий часопис. 2012. № 2. С. 229–232.

Срібна Аліна Юрївна

курсант навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

доцент кафедри кримінології

та кримінально-виконавчого права

Національної академії внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

Миронюк Т. В.

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ОСІБ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Анотація. Домашнє насильство є глобальною проблемою, яка щоденно завдає шкоди найціннішим благам людини – честі, гідності, життю та здоров'ю. Воно заподіює не лише фізичного болю, моральних страждань, але й підриває почуття безпеки, захищеності особи, тримає її у стані постійного нервового напруження, що може призвести до розладів психіки, депресії, нервових зривів чи розвитку психічного захворювання. Для України, як і для багатьох інших країн світу, ця проблема є досить гострою. Тому питання надання допомоги постраждалим від домашнього насильства стають дедалі актуальнішими у нашій країні.

Ключові слова: домашнє насильство; запобігання та протидія домашньому насильству; допомога; відповідальність; насильник; захист осіб.

Summary. Domestic violence is a global problem that daily damages the most valuable human assets – honor, dignity, life and health. It causes not only physical pain and moral suffering, but also undermines a person's sense of safety and security, keeps him in a state of constant nervous tension, which can lead to mental disorders, depression, nervous breakdowns or the development of a mental illness. For Ukraine, as well as for many other countries of the world, this problem is quite acute. Therefore, the issues of providing assistance to victims of domestic violence are becoming more and more urgent in our country.

Keywords: family violence; prevention and countermeasures against domestic violence; help; responsibility; violator; protection of persons.

Сьогодні, якщо щодо постраждалих існує ризик продовження або повторного вчинення домашнього насильства, на першому місці повинні стояти їх захист і підтримка. Для того, щоб постраждали від насильства особи отримали максимально можливу допомогу, акцент

усіх застосовуваних заходів повинен бути зроблений на їхніх правах, потребах та безпеці.

Захист та підтримка постраждалих осіб здійснюються за допомогою своєчасного реагування, припинення акту насильства і захисту постраждалих з боку поліції, а також підтримки постраждалих та надання їм необхідних медичної, психологічної, соціальної, правової допомоги та послуг з боку неурядових організацій, бюро та центрів правової допомоги, органів прокуратури, судових органів (доступ до правосуддя), загальних та спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, таких як притулки, телефонні «гарячі лінії» та інші.

Зміст цього напрямку полягає у вжитті необхідних заходів, спрямованих на: уникнення повторної віктимізації, надання самостійності та економічної незалежності постраждалим від насильства, урахування особливих потреб уразливих осіб, у тому числі постраждалих дітей, отримання відповідної та своєчасної інформації про доступні служби підтримки та правові заходи мовою, яку розуміють постраждалі особи [1, с. 17].

Усі задіяні фахівці повинні розуміти реалії та проблеми постраждалих від домашнього насильства (особливо з урахуванням їхнього можливого уразливого стану внаслідок вікових особливостей, стану здоров'я, статі, релігійних переконань, етнічного походження тощо) і сприяти у їх прагненні відновити своє життя (ч. 3 ст. 20 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству») постраждалі можуть отримати допомогу за місцем звернення, а не за місцем реєстрації (ч. 4 цієї ж статті); надання допомоги чи послуг наразі не залежить від готовності постраждалої особи висунути обвинувачення або свідчити проти свого кривдника (ч. 5 цієї ж норми) [2].

Крім того враховано, що у багатьох випадках насильства батьки дитини або опікуни недієздатних осіб і є їх кривдниками. Тож питання надання допомоги таким постраждалим вирішують органи опіки та піклування (ч. 6 і 7 ст. 20 вказаного Закону) [3, с. 36].

Також, законодавство зобов'язує усіх суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству:

1) відповідно до компетенції забезпечувати надання дієвої допомоги та захисту постраждалим особам;

2) ураховувати при цьому основні засади запобігання та протидії домашньому насильству.

Разом з тим, надаючи захист і підтримку, фахівці суб'єктів взаємодії не повинні будь-яким чином проявляти стосовно постраждалих зневажливе ставлення, зверхність, осуд або тиск. Може здатися, що це і так зрозуміло. Однак навіть професіонали ризикують потрапити у пастку гендерних стереотипів або почати «звинувачувати» жертву. Важливо, щоб фахівці пам'ятали про необхідність ставлення до постраждалих з повагою і чуйністю і надавали їм можливість приймати обґрунтовані рішення, які найкраще відображають їхні інтереси.

Розглянемо більш детально сучасний стан і наявні проблеми за різними напрямками надання допомоги та захисту постраждалим особам.

1. Надання постраждалим особам інформації про їхні права та можливості реалізації таких прав зрозумілою їм мовою або через перекладача чи залучену третю особу, яка володіє мовою, зрозумілою постраждалим особам. Для того, аби прийняти обґрунтоване, зважене рішення щодо свого життя у зв'язку із фактом домашнього насильства постраждала особа повинна мати усю необхідну для цього інформацію. Тому кожен суб'єкт повинен поінформувати постраждалу особу та/ або її законного представника про їхні права та можливості реалізації таких прав [4, с. 37].

Надання такої інформації «зрозумілою їм мовою» передбачає висловлювання в такий спосіб, що забезпечує чіткість, компактність та впорядкованість інформації (або читабельність і зрозумілість документів) з метою максимально швидкого, легкого й повного розуміння інформації та її подальшого використання. Якщо ж виникає потреба у залученні перекладача чи іншої третьої особи, то слід ретельно підходити до їх відбору. Зокрема, потрібно, щоб така особа: а) мала належний рівень володіння як мовою, якою постраждалим особам надається інформація про права та можливості реалізації таких прав (наприклад, українською), так і зрозумілою постраждалим особам мовою (наприклад, мовою жестів, ромською мовою або іншими мовами); б) не була зацікавлена у позитивних для кривдника результатах справи щодо факту домашнього насильства (наприклад, через наявність родинних зв'язків, дружніх стосунків, матеріальної заінтересованості тощо).

2. Забезпечення доступу до загальних та спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб для отримання соціальних послуг, медичної, соціальної, психологічної допомоги [5, с. 27].

Цей напрям передбачає, по-перше, створення таких служб підтримки у достатній кількості в межах кожного регіону / адміністративно-територіальної одиниці і, по-друге, географічно легку доступність таких служб підтримки, щоб постраждалі із сільської місцевості або постраждалі особи з інвалідністю мали такий же доступ до них, як і постраждалі з великих міст.

Підсумовуючи, підкреслимо, що останніми роками були досягнуті значні позитивні зрушення у системній запобіганні та протидії домашньому насильству, важливим напрямом якої визначене надання допомоги і захисту постраждалим особам. До важливих напрямів удосконалення цієї діяльності, на нашу думку, можна віднести: необхідність посилення інформаційного компонента щодо послуг, за якими постраждала особа може звернутись у своєму населеному пункті; створення належної кількості служб підтримки постраждалих осіб, особливо місць їх безпечного перебування, та забезпечення їх фізичної доступності; проведення відповідних

конкурсних процедур та заповнення вакансій у судах; підвищення професійної підготовки консультантів урядової «гарячої лінії» щодо надання фахових консультацій з питань запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі.

Список використаних джерел

1. Кочемировська О.О. Стандарти надання соціальних послуг особам, які постраждали від насильства в сім'ї: міжнародний досвід та рекомендації для України; наук. ред. О. Кочемировська; заг. ред С. Павлиш. Запоріжжя: Друкарський світ, 2019. 228 с.

2. Закон України про запобігання та протидію домашньому насильству від 07.12.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-19#Text>.

3. Адміністративно-правове регулювання протидії насильству в сім'ї: монографія. Г. Горбова, В. Галуцько. К.: Інститут публічного права, 2016. 226 с.13.

4. Волощук А.М., Ярмакі Х.П., Ковальова О.В. Діяльність служби щодо попередження насильства в сім'ї: Монографія, Одеса: ОДУВС, 2014. 217 с.

5. Міжнародний досвід попередження та протидії домашньому насильству: монографія А. О. Галай, В. О. Галай, Л. О. Головка та ін.; за заг. ред. А. О. Галай. Київ: КНТ, 2016. 160 с.

Ткаченко Павло Ігорович,

аспірант кафедри кримінально-правових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, член Асоціації правників України

ДИНАМІКА САМОВІЛЬНОГО ЗАЛИШЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ АБО МІСЦЯ СЛУЖБИ: КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація. Динаміка збільшення зареєстрованих злочинів проти встановленого порядку несення або проходження військової служби становить загрозу національній безпеці та засвідчує надзвичайну суспільну небезпеку. З метою досконалого та всебічного дослідження кримінологічної характеристики злочину передбаченого ст. 407 Кримінального кодексу України, а саме самовільного залишення військової частини або місця служби вважається за необхідне проаналізувати динаміку даного злочину.

Ключові слова: самовільне залишення військової частини або місця служби, військові злочини, кримінологічна динаміка, кримінологічна характеристика, злочини проти встановленого порядку несення військової служби.

Summary. The dynamics of the increase in registered crimes against the established order of carrying out or completing military service poses a threat to national security and demonstrates extreme public danger. For the